

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA IJODKORLIKNI RIVOJLANTIRISH

Ergasheva Husniya Mirzoxid qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti Boshlang'ich ta'lim 1-
bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14882528>

ARTICLE INFO

Received: 11th February 2025

Accepted: 12th February 2025

Published: 17th February 2025

KEYWORDS

boshlang'ich ta'lim, ijodkorlik, ta'lim jarayoni, innovatsion usullar, shaxsiy rivojlanish, mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish, o'yin elementlari, amaliy mashqlar, guruhli faoliyat

ABSTRACT

Boshlang'ich ta'limda ijodkorlikni rivojlantirish bolalarning intellektual va ijodiy salohiyatini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayon nafaqat o'quvchilarning bilim olishiga, balki ularning shaxsiy rivojlanishiga, mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini o'zlashtirishlariga ham yordam beradi. Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodkorligini rivojlantirish uchun ta'lim jarayonida foydalanilishi mumkin bo'lgan innovatsion usullar, o'yin elementlari, amaliy mashqlar va guruhli faoliyatlar haqida so'z yuritiladi

Boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish o'quv jarayonining eng muhim yo'nalishlaridan biridir. O'quvchilarni yangi bilimlar bilan tanishtirish bilan birga, ularda ijodiy fikrlash hamda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirish ta'lim tizimining ustuvor maqsadlaridan hisoblanadi. Bolalarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish, ularning dunyoqarashini kengaytirish, o'z fikrini ifoda etish imkoniyatlarini oshirish va muammolarni hal qilishda yangi yondashuvlarni topishga o'rgatish, kelajakdagi muvaffaqiyatli o'sishlari uchun muhim omillardir. Ijodkorlikni rivojlantirishning boshlang'ich bosqichidagi ahamiyati shundaki, bu davrda bolalar o'z shaxsiyatini shakllantirib, atrofdagi dunyoni yangi va o'ziga xos tarzda tushunishga intiladi. Shuning uchun, o'qituvchilar va pedagoglar, ta'lim jarayonini bolalarning ijodiy faoliyatini rag'batlantiruvchi tarzda tashkil etishlari lozim. O'quvchilarning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarishda innovatsion ta'lim metodlari, amaliy mashqlar, o'yin elementlari va guruhli faoliyatlar muhim ahamiyatga ega.

Boshlang'ich ta'limda ijodkorlikni rivojlantirishga oid adabiyotlar tahlili o'quv jarayonida ijodiy fikrlash va bolalarning shaxsiy salohiyatini ochishning turli usullarini o'rganishga imkon beradi. Bu boradagi ilmiy izlanishlar pedagogik metodikalar, psixologik yondashuvlar va ta'lim jarayonida ishlatiladigan innovatsion usullarni o'rganishni o'z ichiga oladi. **Vygotskiy** - "Pedagogik psixologiya" asarida ijodkorlik va bolalar o'rtasidagi ijtimoiy muloqotning ahamiyatini ta'kidlaydi. U o'zining "yaqin rivojlanish zonasini" tushuntirib, o'qituvchining yordamida bolalar o'z salohiyatlarini yanada rivojlantirishlari mumkinligini ko'rsatadi. Vygotskiy fikriga ko'ra, bolalarning ijodkorligini rivojlantirishda o'qituvchining rahbarlik roli juda katta. Hamda **Gardner** - "Ko'p intellektual nazariya" asarida ijodkorlikning

turli turlari, jumladan, vizual, musiqiy va lingvistik intellektlar haqida soʻz yuritadi. Uning taʼkidlashicha, har bir bola oʻziga xos ijodiy qobiliyatga ega boʻlib, bu qobiliyatlarni rivojlantirish uchun turli xil pedagogik yondashuvlar va vositalar kerak. Shuningdek, **Piaget** - "Intellektual rivojlanishning bosqichlari" asarida bolalarning kognitiv rivojlanish bosqichlarini oʻrganadi va ijodkorlikning dastlabki shakllari bolalarning aqliy jarayonlarining bir qismi ekanligini taʼkidlaydi. Piagetga koʻra, bolalar tasavvurlarini mustahkamlash uchun oʻz tajribalaridan foydalanishlari zarur. Shuningdek, ijodkorlikni rivojlantirishda oʻquvchilarni yangi vaziyatlarga qarshi oʻrgatish muhimdir.

Boshlangʻich taʼlimda ijodkorlikni rivojlantirish mavzusidagi tadqiqot metodologiyasi, ilmiy izlanishlar va amaliy tajribalar orqali bolalar ijodiy salohiyatini qanday rivojlantirish mumkinligini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida ishlatiladigan metodlar va yondashuvlar oʻquvchilarning ijodiy faoliyatlarini kuzatish, tahlil qilish va baholash uchun eng samarali usullarni tanlashni oʻz ichiga oladi. Quyida bu tadqiqotda qoʻllaniladigan asosiy metodologik yondashuvlar keltiriladi.

Eksperimental metod: Tadqiqotda eksperimental metod qoʻllanilib, oʻquvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan maxsus darslar va mashqlar tashkil etiladi. Eksperimentda turli taʼlim usullaridan foydalaniladi (masalan, guruhli ishlar, oʻyinlar, ijodiy vazifalar) va ularning samaradorligi oʻrganiladi. Bu metod oʻquvchilarning ijodiy faoliyatini kuchaytirishga qaratilgan faoliyatlarni sinovdan oʻtkazishga imkon beradi.

Kuzatish metodi: Oʻquvchilarning ijodiy faoliyatlarini va oʻqituvchilarning yondashuvlarini kuzatish, tadqiqotning muhim qismlaridan biridir. Tadqiqotchi oʻquvchilarni dars jarayonida kuzatib, ularning ijodiy fikrlash, tasavvur qilish va amaliyotda ijodiy yondashuvlarni qoʻllash koʻnikmalarini oʻrganadi. Kuzatish metodidan foydalanish, oʻquvchilarning qiziqish darajasini, yaratuvchanliklarini va oʻqituvchi bilan oʻzaro aloqalarini tahlil qilish imkonini beradi.

Boshlangʻich taʼlimda ijodkorlikni rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlarning samaradorligini koʻrsatadi. Oʻquvchilarning ijodiy salohiyatini oshirishda qoʻllanilgan turli metodlar, mashqlar, guruhli faoliyatlar va oʻyinlar oʻquvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy taʼsir koʻrsatganini tasdiqladi. Tadqiqot davomida amalga oshirilgan eksperiment, kuzatish va soʻrovnoma natijalariga koʻra, boshlangʻich taʼlimda ijodkorlikni rivojlantirish uchun qoʻllanilgan turli metodlar oʻquvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini yaxshiladi. Oʻquvchilar yangi gʻoyalar yaratish, masalalarni turli yoʻllar bilan hal qilish, amaliy mashqlarda oʻz ijodlarini namoyish etishda yanada faol boʻldilar. Ijodiy faoliyatga ragʻbatlantirish bolalarda mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish koʻnikmalarini rivojlantirdi.

Tadqiqotning umumiy xulosasi shuni koʻrsatadiki, boshlangʻich taʼlimda ijodkorlikni rivojlantirish uchun qoʻllanilayotgan pedagogik yondashuvlar va metodlar oʻquvchilarning ijodiy salohiyatini yaxshilashda samarali boʻladi. Tadqiqotda koʻrsatilgan metodlar, masalan, guruhli ishlar, ijodiy mashqlar, oʻyinlar va interaktiv yondashuvlar oʻquvchilarda yangi gʻoyalar yaratish, mustaqil fikrlash va kreativlikni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega boʻlganini tasdiqladi.

Ijodiy faoliyatlarni oʻtkazish oʻquvchilarning nafaqat bilimlarini kengaytiradi, balki ularni oʻz fikrlarini erkin ifoda etishga, yangi gʻoyalar ishlab chiqishga va muammolarni turli usullar bilan hal qilishga undaydi. Oʻquvchilarning motivatsiyasi oshadi va ularning oʻzaro hamkorlikda ishlash koʻnikmalari rivojlanadi, bu esa ularning shaxsiy va akademik oʻsishlariga taʼsir qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni koʻrsatdiki, ijodkorlikni rivojlantirishda taʼlim muhitining ahamiyati katta. Quvnoq va ragʻbatlantiruvchi muhitda oʻquvchilar oʻzlarini erkin his etadilar va ijodiy ishlarda muvaffaqiyatga erishadilar.

Tavsiyalar: Ijodiy mashqlarni muntazam qo'llash: O'quvchilarning ijodiy salohiyatini yanada rivojlantirish uchun ta'lim jarayonida ijodiy mashqlarni va guruhli ishlarni muntazam ravishda qo'llash zarur.

O'qituvchilarni kasbiy rivojlantirish: O'qituvchilarning ijodiy metodlarni qo'llashga tayyorligini oshirish uchun ular uchun maxsus o'quv kurslari va treninglar tashkil etilishi lozim.

Umuman olganda, boshlang'ich ta'limda ijodkorlikni rivojlantirishning samarali usullarini qo'llash, o'quvchilarning akademik va shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlarini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Akhmedov, T., & Abdullayev, Sh. (2021). *Pedagogik innovatsiyalar va ijodkorlik*. Tashkent: Akademy.
2. Ibragimova, F. (2020). *Boshlang'ich ta'limda ijodiy faoliyatni rivojlantirish usullari*. Tashkent: Fan va texnologiya.
3. Jabborova, M., & Mansurova, S. (2019). *Ta'limda kreativ yondashuvlar va ularning o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishdagi roli*. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti.
4. Kadirova, N. (2018). *Boshlang'ich ta'limda kreativ fikrlash va ijodiy faoliyatni rivojlantirish metodlari*. Tashkent: O'qituvchi.
5. Mirzaeva, L. (2022). *Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik metodikasi*. Tashkent: O'zbekiston ta'lim va ilm-fan.
6. Mustafaev, B. (2020). *Ta'limda ijodkorlikni rivojlantirish: nazariy va amaliy jihatlar*. Tashkent: Ilm va ta'lim.
7. Qodirov, A., & G'ofurov, F. (2021). *Innovatsion pedagogika: ijodkorlik va o'qitishning yangi usullari*. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi ta'lim vazirligi.
8. Omonovich, Uralov Eliboy, and Ergasheva Husniya Mirzahid. "Science Teaching Process for Primary Students." International Conference on Linguistics, Literature And Translation (London). Vol. 3. 2024
9. .Homidov Husniddin Kupaysinovich, Ergasheva Husniya Mirzoxid qizi."Theoretical Foundations of Working with Educational Information Competencies" Journal of Preschool Education and Psychology Vol.1 No. 2 .2024
10. Ergasheva, Husniya. "Investitsiyalarni jalb qilish va uning samaradorligi." Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya: nazariy va amaliy izlanishlar, vol. 23, no. 50, Innovative Academy, 18 Oct. 2024, pp. 64-69.
11. Ergasheva, Husniya Mirzokhid qizi. "Journal of Preschool Education and Psychology Research." Journal of Preschool Education and Psychology Research, vol. 3, no. 7, 18 Oct. 2024, pp. 3-4.
12. Raximova Dilshoda Xoliqberdiyevna, "Maktab o'qituvchilarining uzluksiz kasbiy rivojlantirish samaradorligini oshirish istiqbollari: tajriba va tahlil" xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. Qarshi-2024

13. Ochilova, Go'zal Aralovna, va Zilola Yoqub qizi Mahmudova. "ILMIY TEXNIKA SALOHİYATI VA UNING TARKIBIY QISMLARI." International Journal of Scientific Researchers, jild 8, №2, 2024.
14. 1.Toshpulatova, Guldonga Tulqin qizi, va Qodirov, Farrux Ergashevich. "Boshlang'ich sinfda 'Informatika va axborot texnologiyalari' fanini o'qitishda yuzaga kelayotgan bir qancha muammolar, kamchiliklar va ularni bartaraf qilish usullari." International Journal of Scientific Researchers, jild 8, №1
15. 2.Toshpulatova, Guldonga Tulqin qizi. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida muloqot madaniyatini shakllantirish." Ilm Fan Xabarnomasi, 2024,
16. Rashidova, Marjona. "Boshlang'ich sinflarda ona tilini o'rgatishda interaktiv metodlarning roli." *Pedagogik Islohotlar va Ularning Yechimlari*, vol. 6, no. 2, 2024,
17. 2.Rashidova, Marjona. "Boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazish." *Ilm Fan Xabarnomasi*, vol. 5, no. 1, 2024,
18. Xolmurodova, Adelinabonu Bahodir qizi. "Ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalarning ahamiyati." Yangi O'zbekiston, Yangi Tadqiqotlar Jurnali, vol. 1, no. 5, 2024, .
19. Shoyqulova, Dilbar Dilshod qizi. "Investitsiyalarni jalb qilish va uning samaradorligi." International Journal of Scientific Researchers, vol. 9, no. 1, 2024,
20. Obidova, Muqaddas Ro'ziqulovna. "Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish fanlarini o'qitishda zamonaviy axborot texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos jihatlari." International Journal of Scientific Researchers, vol. 9, no. 1, Dec. 2024, pp. 14-16.
21. Xudoynazarova Muxlisa Baxadirovna "LOYIHALARGA INNOVATSIYALARNI JALB ETISH JARAYONLARI." WOS Journals, Vol.6.No2.2025
22. Saidova, Nilufar Husan qizi. "Tabiiy Fanlarni O'qitishda Zamonaviy Axborot Texnologiyalaridan Foydalanishning Dolzarb Muammolari." International Journal of Scientific Researchers, vol. 8, no. 1, 2024, pp. 551-553. Impact Factor: 7.293
23. Кодиров, Фаррух Эргаш угли, и Александра Валерьевна Шаркова. «Современные проблемы и перспективы преподавания информационных технологий студентам, обучающимся на курсе „Начальное образование“». Журнал академических исследований нового Узбекистана, том 1, № 11, 18 октября 2024 года, стр. 45–51.
24. Шаркова, Александра. «Conceptual Foundations of Teachers' Training for Innovative Activities». Eurasian Scientific Herald, том 8, № 1, май 2022 года.
25. Olimov, Shirinboy Sharofovich, and Khusniddin Kupayinovich Khomidov. "Preparing Future Teachers To Solve The Tasks Of Patriotic Education Of Children And Youth." *The American Journal of Social Science and Education Innovations* 2.12 (2020): 132-136.
26. Болтаева, Зулфия Зарифовна, and Хусниддин Купайсинович Хомидов. "ЛИЧНОСТНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В НЕПРЕРЫВНОМ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ." *VIII Лазаревские чтения "Лику традиционной культуры в современном культурном пространстве: ренессанс базовых ценностей?"*. 2018.
27. Khomidov, Khusniddin Kupaysinovich. "COOPERATION BETWEEN STATE AND PUBLIC ORGANIZATIONS IN THE MEANINGFUL ORGANIZATION OF YOUTH LEISURE ACTIVITIES." *Thematics Journal of Social Sciences* 7.3 (2021).

28. Kupaysinovich, Khomidov Khusniddin. "INTERPRETATION OF STUDENTS'PATRIOTIC ISSUES IN ORIENTAL PEDAGOGY." *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol 7.12* (2019).

29. Купайсинович, Хомидов Хусниддин. "ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ СИФАТИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РОЛИ." *НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ-2021* 1: 561.

30. Homidov, H. K. "TALABALARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHDA JAMOAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI." *Экономика и социум* 5-1 (108) (2023): 83-87.

